

ÅRET SOM GÅTT

Resultat och ekonomisk redovisning 2003

Förändring är möjlig

Rädda Barnen är en viktig kraft i samhället. Vi bevakar att barns rättigheter finns högt upp på politikernas agenda. Inte bara här i Sverige, utan i många länder runt om i världen. Vårt arbete ska bidra till varaktiga förändringar för barn i utsatta situationer. Vi ger direkt stöd till barn, samlar och sprider kunskap om barns villkor, väcker opinion och påverkar beslutsfattare.

I den här foldern kan du läsa om några av alla de projekt vi arbetade med under 2003.

Vårt insamlingsresultat 2003 överträffade förväntan. Det visar att många har förtro-

ende för oss. Hela 98 procent av Sveriges befolkning vet vilka vi är och 89 procent tycker att det vi gör är viktigt!

Din och min kraft att förändra är stor om vi går samman med andra. Jag hoppas du vill delta i vårt arbete med att förändra utsikten för miljontals barn.

Varma hälsningar

Charlotte Petri Gornitzka
Generalsekreterare

FÖRÄNDRADE

Under 2003 genomförde Rädda Barnen själva eller gav stöd till cirka 330 insatser i Sverige och i de åtta regioner runt om i världen där vi arbetar. 70 länder berördes av projektet som ska bidra till varaktiga förbättringar för barn.

Hela Rädda Barnens organisation – lokalföreningar, distriktsförbund, regionkontor i Sverige, huvudkontoret i Stockholm och våra åtta utländska regionkontor – arbetar för att FN:s konvention om barnets rättigheter ska bli verklighet för barn i hela världen.

Här kan du läsa om några av alla de projekt som förändrade och fortsätter att förändra utsikten för barn i utsatta situationer, både i Sverige och i världen.

Utryckning vid katastrofer

Rädda Barnens beredskapsstyrka ryckte ut vid nio tillfällen under 2003: i Liberia, Guinea Conakry, Kenya, Somalia, Sydafrika, Elfenbenskusten och Israel/Palestina. Beredskapsstyrkan samordnar insatser för barn i flyktingläger och hjälper flyktingar att själva organisera sin tillvaro. De utbildar också samarbetsorganisationer i barns rättigheter och hur barnen kan skyddas i katastrofsituationer.

Barn som lever på gatan lär sig om hiv

Gatubarn i Vietnam har nu bättre kunskap om hur de kan skydda sig mot hiv genom ett rådgivningsprogram som Rädda Barnen har stött. Informationen till barnen utformades delvis efter samråd med barnen själva.

Utbildning i hur våld mot barn kan minska

Rumänska Save the Children spred information om risker för övergrepp på barn och skador till följd av dessa till drygt 4 000 barn, föräldrar, lärare, socialarbetare, studerande, journalister och jurister. 422 personer som arbetar med barn- och mödravård deltog i kurser om övergrepp mot barn och familjevåld. I flera av dessa utbildningar medverkade specialister från Rädda Barnens Centrum för barn och ungdomar i kris.

Utredning om barns egna asylskäl

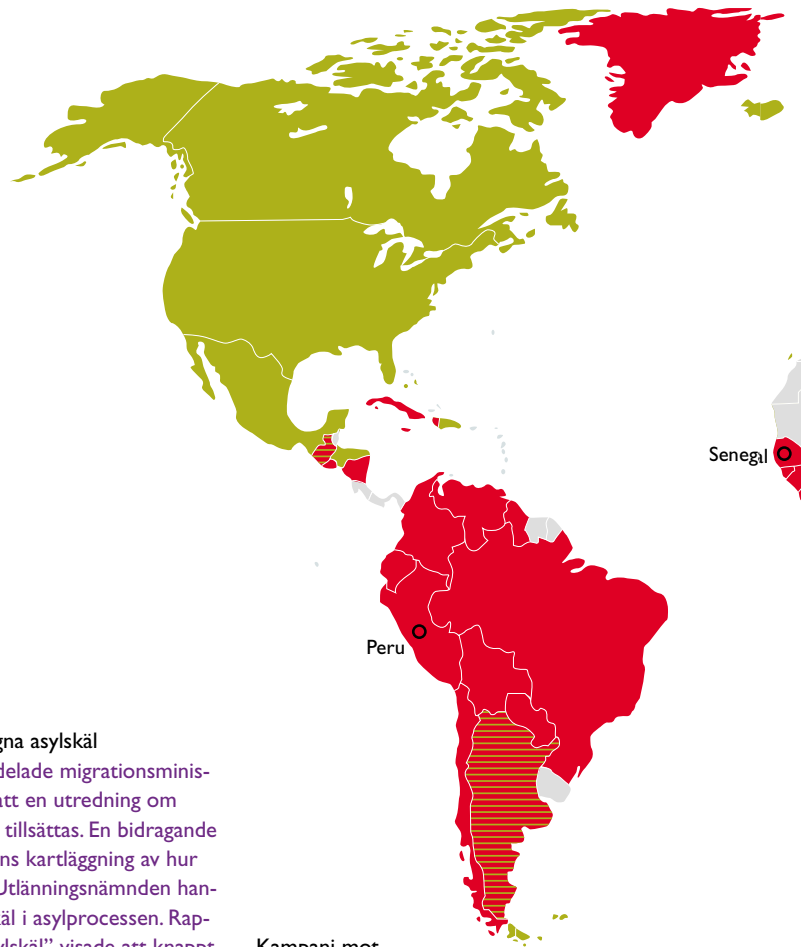
I november 2003 meddelade migrationsminister Barbro Holmberg att en utredning om barns egna asylskäl ska tillsättas. En bidragande orsak var Rädda Barnens kartläggning av hur Migrationsverket och Utlänningsnämnden hanterar barns egna asylskäl i asylprocessen. Rapporten "Barns egna asylskäl" visade att knappt 20 procent av barnen som kommer med sin familj hördes av Migrationsverket om sina asylskäl och att det fanns brister i både Migrationsverkets och Utlänningsnämndens bedömning av barns egna skäl för uppehållstillstånd.

Barn med funktionshinder får gå i vanliga skolor

Barn med funktionshinder diskrimineras i många länder. Genom ett pilotprojekt i Syrien fick 42 barn med olika fysiska och mentala funktionshinder börja i vanliga skolor. Projektet bidrog till en ökad medvetenhet om diskrimineringen av barn med funktionshinder och det uppmuntrade också föräldrarna att inte "gömma" barnen hemma.

Samtal med föräldrar

1470 samtal kom till Rädda Barnens föräldratелефон 2003. Mer än en tredjedel av samtalen handlade om tonåringar. Över 160 frivilligarbetare hjälptes åt att besvara samtalen som handlade om allt från relationsproblem och känslor av otillräcklighet till missbruk och våld.

Kampanj mot kvinnlig könsstympning

I norra Sudan har Rädda Barnen stött en kampanj mot kvinnlig könsstympning. Kampanjen har bidragit till att göra det möjligt att föreslå lagar som tydligt förbjuder denna sedvänja. En stor framgång är att Läkarförbundet i Sudan har antagit en resolution som förbjuder deras medlemmar att medverka i någon form av kvinnlig könsstympning.

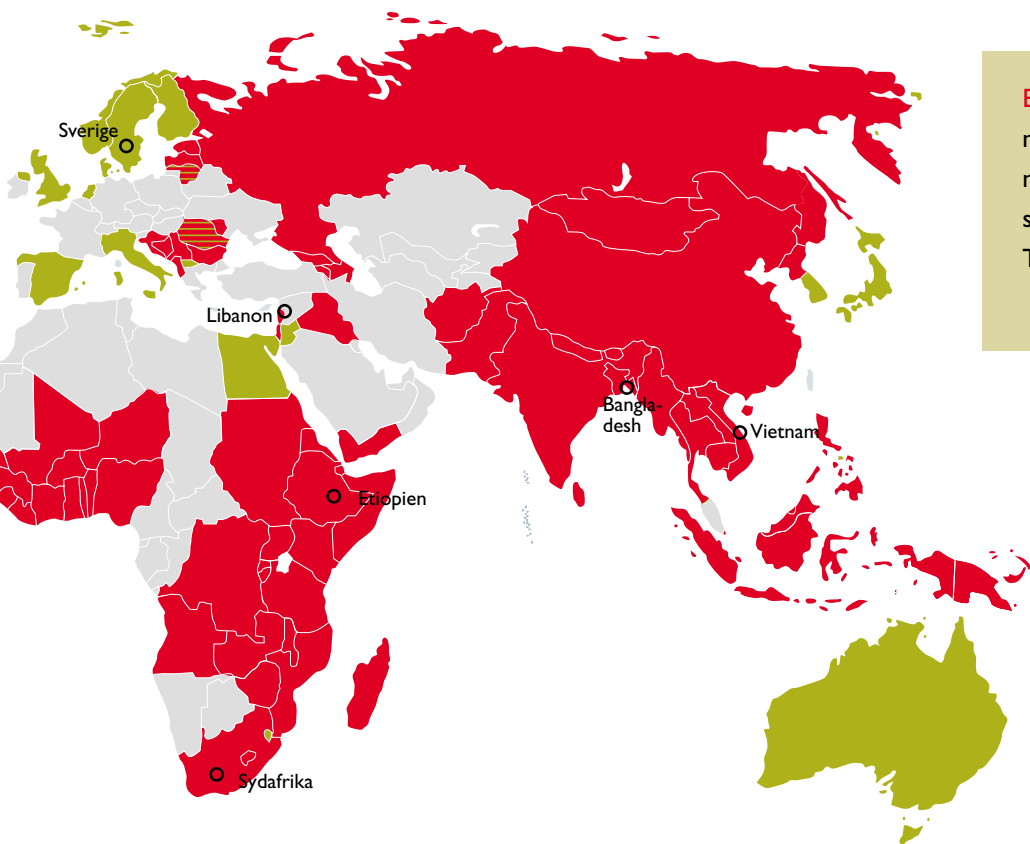
Gravida flickor får gå kvar i skolan

Skolelever som blivit gravida i Sydafrika har tidigare utestängts från undervisningen. Efter rättsliga åtgärder från en av Rädda Barnens samarbetsorganisationer har flera skolor nu stoppat diskrimineringen av gravida flickor och låtit dem komma tillbaka till skolan.

Undervisning för flickor

Rädda Barnens samarbetsorganisationer har bedrivit skolundervisning i hemmiljö för flickor i Afghanistan. Nu har 88 flickor från sådana skolor i Kabul börjat i statliga skolor.

UTSIKTER 2003

- Länder där Rädda Barnen har regionkontor
- Länder som berörs av Rädda Barnens arbete
- Medlemsländer i International Save the Children Alliance

Ett gränslöst samarbete. Genom samarbetet med 28 systerorganisationer inom International Save the Children Alliance ökar vi genomslagskraften i arbetet för barns rättigheter. Tillsammans arbetar vi i fler än 100 länder.

- 11 miljoner barn dör varje år i sjukdomar, som vi sedan länge kan bota eller förebygga.
- 800 miljoner människor svälter – hälften är barn.
- Det finns 250 miljoner barnarbetare.
- Två miljoner barn har under det senaste decenniet dödats i krig och konflikter. Mer än tre gånger så många har skadats och lemlästats.
- Ungefär 300 000 barn är barnsoldater.
- Fortfarande går 120 miljoner barn – fler flickor än pojkar – inte i skolan.
- Flickor är diskriminerade i så gott som hela världen!
- Världens 140 miljoner barn med funktionshinder är också i många avseenden diskriminerade.
- Barn misshandlas fysiskt och psykiskt. Barn utsätts för sexuella övergrepp. Barn exploateras i prostitution och pornografi.
- 14 miljoner barn har förlorat en eller båda föräldrarna i aids och tre miljoner barn under femton år är själva hiv-smittade.

Informationskampanj mot våld

I Lima i Peru ordnades en kampanj hösten 2003 för att få vuxna att låta bli att förödmjuka och slå barn och istället behandla dem med respekt och lyssna på deras åsikter. Omkring 1 500 barn och unga var ute på Limas gator och delade ut informationsbroschyrer. Kampanjen nådde över 80 000 vuxna och fick stor täckning i media.

Barnets rättigheter i EU

Många års påverkansarbete gav resultat då barnets rättigheter kom med i förslaget till ett nytt EU-fördrag som överlämnades till EU:s regeringschefer i juni 2003. Det är första gången i EU:s historia som barnets rättigheter nämns bland EU:s mål. Rädda Barnen har samarbetat med andra frivilligorganisationer för barnets rättigheter i EU sedan mitten av 1990-talet.

Utbildning av poliser

I Peshawar i Pakistan utbildade Rädda Barnen poliser i barns rättigheter och de negativa effekterna av fysisk bestraffning. Nu blir färre barn arresterade och de barn som ändå hamnar i arrest berättar att de inte längre blir slagna.

Arbetande barn får undervisning

En av Rädda Barnens samarbetsorganisationer i Afghanistan bidrog till att 90 arbetande barn, som har deltagit i organisationens alfabetiseringsutbildning, skrevs in i statliga skolor.

Barns ställning i rättsprocessen

Rädda Barnen drev frågan om att stärka sexuellt utnyttjade barns ställning i rättsprocessen och motverka barnpornografi på Internet genom att uppvakta barnministern, justitieministern och ledningen för alla ansvariga myndigheter. Utgångspunkterna var en rapport om hur barn som utsatts för sexuella övergrepp behandlas i rättsprocessen och boken "Varför berättar de inte – om att utnyttjas i barnpornografi".

Barn återförenas med sina familjer

258 barn som sålts för att arbeta som hembiträden och plantagearbetare i Västafrika återförenades med sina familjer under 2003. Rädda Barnens samarbetsorganisationer har erbjudit familjerna ett lån så att de kan starta små verksamheter som ökar familjens inkomster. Nu kan barnen gå i skolan istället för att arbeta.

BARNNS RÄTTIGHETER KRÄNKES DAGLIGEN ÄVEN I SVERIGE

Sverige är ett bra land att växa upp i jämfört med många andra länder. Men verkligheten ser inte lika ut för alla barn. Klyftorna ökar mellan dem som har och dem som inte har. Ett annat problem är att flyktingbarn fortfarande får vänta alltför länge på uppehållstillstånd, och att barn som kommer ensamma inte får den omsorg de har rätt till. Det här är två viktiga frågor för Rädda Barnens arbete i Sverige.

Flyktingbarn extra utsatta

Varje år kommer tusentals barn till Sverige som flyktingar. De bär ofta på svåra upplevelser av separation och flykt undan krig och förföljelse. De flesta kommer tillsammans med sina familjer, men många kommer också ensamma. Enligt Migrationsverket kom 561 ensamma flyktingbarn till Sverige under 2003, men Rädda Barnens uppfattning är att antalet är betydligt högre. Många av barnen söker inte asyl eftersom de tror att det är svårt för dem att få uppehållstillstånd. Det här ställer stora krav på Sverige som mottagarland. Krav som långt ifrån alltid uppfylls.

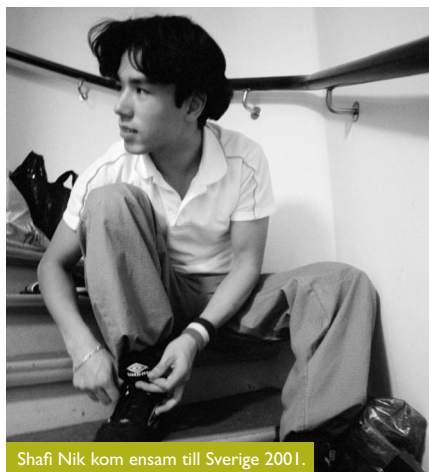
Rädda Barnen har länge arbetat för att myndigheterna ska bli snabbare på att fatta beslut om uppehållstillstånd. Oväntan innebär stor press och oro för barnen. Regeringen har lyssnat och beslutat att barn som kommer ensamma aldrig ska behöva vänta mer än tre månader. Men i verkligheten är väntan ofta mycket längre.

Dubbla roller

Rädda Barnen kräver att barn som kommer ensamma till Sverige ska få bo på gruppheim som kommunen ansvarar för, i stället för på Migrationsverkets anläggningar. Orsaken till detta

är att Migrationsverket annars får dubbla roller i förhållande till barnen.

– De ska utreda om barnet får stanna i Sverige eller inte, samtidigt som de ska ta hand om barnet. Det gör att barnen får svårt att lita på personalen,

Shafi Nik kom ensam till Sverige 2001.

Monica Brendler Lindqvist

säger Monica Brendler Lindqvist, psykoterapeut på Rädda Barnens Centrum för barn och ungdomar i kris.

– Rollerna krockar och är oförenliga. I den utredande rollen behöver utredaren inta en kritisk och ifrågasättande hållning till barnens berättelser. I den omhändertagande

rollen ska de natta, trösta och stötta barnet. Det går inte ihop. Dessutom finns inte kompetensen att ta hand om barn som farit illa hos i första hand Migrationsverket.

Den kompetensen finns däremot hos de sociala myndigheterna. Därför borde de ansvara för barnens boende och omhändertagande, anser Rädda Barnen.

»Det var svårt att komma hit. Det första halvåret kunde jag inte sova och jag hade huvudvärk. Jag kände mig ensam och visste inte var mina föräldrar fanns.«

Ibrahim från Somalia

Gruppheim för asylsökande barn

Skellefteå är den enda kommunen som skrivit avtal med Migrationsverket och startat gruppheim för asylsökande barn. Monica Brendler Lindqvist är utbildare och handledare för personalen.

– Vi tror att detta kommer leda till att de här barnen får tillitsfulla relationer till vuxna. Här får de en möjlighet att bearbeta sina trauman och utvecklas till vuxna människor som kan ta ansvar för sina liv.

VÅLD MOT BARN FÖREKOMMER ÖVERALLT I VÄRLDEN

Våld mot barn förekommer i hela världen, i alla sociala skikt och i alla etniska grupper. För många barn är fysiskt och psykiskt våld en del av vardagen.

Rädda Barnen har lång erfarenhet av att arbeta med att förhindra våld mot barn. Redan på 1970-talet medverkade vi till att Sverige som första land i världen fick en lag som förbjuder aga. En annan fråga som Rädda Barnen uppmärksammar är det växande problemet med barn som bär vapen.

Både aga och väpnat våld bland unga kommer att finnas med i Rädda Barnens och International Save the Children Alliances bidrag till den globala studien om våld mot barn som FN tagit initiativ till och som beräknas bli klar 2005.

Lagstiftning mot aga

1979 fick Sverige en lag som förbjuder aga. Sedan dess har Rädda Barnen fortsatt att driva frågan och stödja liknande initiativ i andra länder. Idag har elva länder ett totalförbud mot aga av barn.

I Sydafrika arbetar Rädda Barnen sedan två år med att väcka opinion mot aga och för att få med ett förbud mot aga i den nya allmänna barnlagen.

– Det finns ett förbud mot aga i skolor och på institutioner men det är tillåtet för föräldrar att slå sina barn i hemmet, berättar Ulrika Sonesson som är programrådgivare på Rädda Barnens regionkontor i Pretoria.

Rädda Barnen undersöker hur barn och vuxna ser på aga, skriver remissyttranden och försöker också få fler organisationer att arbeta med frågan så att lobbyarbetet sker från flera håll.

– Det är ett långsiktigt arbete men de första stegen har tagits. Medvetandet har ökat hos beslutsfattare och allmänheten om att barnaga är ett problem och fler organisationer arbetar med frågan. Bland annat har en organisation bestående av advokater åtagit sig fall där barn utsatts för aga i skolan, säger Ulrika Sonesson.

»Föräldrar borde sluta slå barn.
De måste lära sig ett bättre sätt att
vara med sina barn.«

Flicka i Sydafrika

Luke Dowdney arbetar också med en boxningsklubb för ungdomar i Rio de Janeiros slumområden som ett sätt att få ungdomar att komma bort från våldet på gatan.

Internationell studie om vapen bland unga

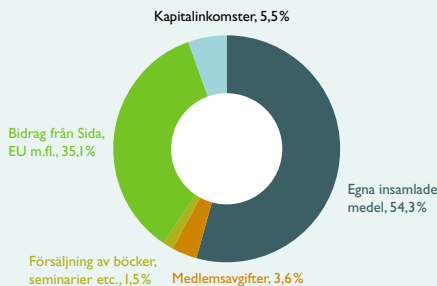
Allt fler barn och ungdomar i världen har tillgång till och använder lätta vapen. I Rio de Janeiro räknar man med att 5 000 barn bär vapen. De arbetar åt organiserade ligor som säljer narkotika och kontrollerar Rios slumområden.

I Latinamerika arbetar Rädda Barnen för att få bort den fria försäljningen av handeldvapen och vi stöder organisationen Viva Rio som bland annat lär poliser om barns rättigheter och hur de kan behandla barnen bättre. Vi har också varit med och finansierat en kartläggning av problemen med ungdomar och vapen i Rio de Janeiro. Resultatet finns i boken "Children of the drug trade". Där beskrivs hur de nuvarande ligorna vuxit fram och hur barnen dragits in i allt allvarligare kriminalitet. Årligen dör åtta gånger fler minderåriga av skottskador i Rio än i konflikten mellan Israel och Palestina.

Kartläggningen har gjorts av Luke Dowdney från Skottland, som är antropolog och anställd av Viva Rio. Luke har nu fått i uppdrag att leda en internationell studie om skjutvapen i ungdomsgäng i tolv länder, däribland El Salvador, Filippinerna, Sydafrika, USA, Nordirland och Colombia. Studien stöds av Rädda Barnen och kommer att ingå som en del i FN:s globala studie om barn och våld.

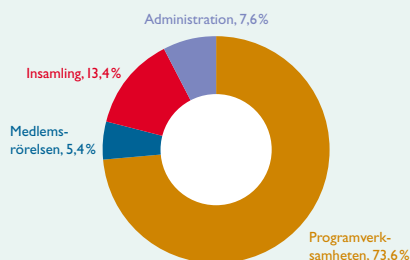
Ekonomi i sammanfattning

INTÄKTER 2003

INTÄKTER	2003	2002
Egna insamlade medel	221,0	210,0
Medlemsavgifter	14,6	11,6
Försäljning av böcker, seminarier etc.	6,3	7,1
Bidrag från Sida, EU m.fl.	142,9	127,6
Kapitalinkomster	22,5	–
Totalt	407,3	356,3

KOSTNADER 2003

KOSTNADER	2003	2002
Programverksamheten	316,9	328,9
Medlemsrörelsen	23,1	33,1
Insamling*	57,9	47,9
Administration	32,6	33,0
Kapitalförlust	–	24,1
Totalt	430,5	467,0

*Varav extraordinär kostnad för bildande av stiftelse 5,8 miljoner

Kommunikation med kraft

Att påverka beslutsfattare är en prioriterad strategi i Rädda Barnens arbete för ett barnvänligare samhälle, och våra kontakter med media, regering, riksdag och statliga myndigheter är mycket viktiga.

Rapporten "Barnfattigdomen i Sverige" var den fråga som fick störst genomslag i media under året, med hundratal inslag i tidningar, radio och tv. Påverkansarbetet resulterade bland annat i att regeringen tillsatte en utredning om barn i ekonomiskt utsatta familjer.

Rädda Barnens internationella arbete har främst uppmärksammats i media i samband med rapporter om situationen för barnen i Palestina.

Under 2003 har ett antal nya böcker, rapporter och filmer producerats och marknadsförts på den svenska och internationella marknaden. "Överlevnads-handbok för flickor – om frihet och heder" distribuerades i 30 000 exemplar till lärare, skolbibliotek, skollärdare, barn- och ungdomspsykiatri och ungdomsmot-tagningsgrupper över hela landet.

Insamling som ger resultat

Drygt hälften av Rädda Barnens intäkter kommer från insamlade medel. 2003 ökade Rädda Barnen sitt insamlingsresultat till 221 miljoner kronor (år 2002: 210 miljoner kronor). Det regelbundna givandet uppgick till 105 miljoner kronor 2003.

Många givare väljer också att testamentera. Under året tog Rädda Barnen emot 32 miljoner kronor.

Lokalföreningarna samlade in 7,5 miljoner kronor, utöver de intäkter som behövs för lokala insatser.

Det oregelbundna givandet gav totalt 41 miljoner kronor genom våra gåvo- och minneskort, vår gåvokalender samt spontant givande via till exempel Internet eller vår gåvotelefon.

Från Världens Barn-kampanjen, där Rädda Barnen är en av samarbetsparterna, fick vi år 2003 in cirka 10 miljoner kronor för föregående år. Från Bancos Humanfonder tog Rädda Barnen emot drygt 4 miljoner kronor 2003 (för år 2002).

Företagssamarbeten

Tack vare företagssamarbeten får vi både mer resurser och större möjlighet att nå ut bredare med vårt budskap. I utbyte kan vi vara med och stimulera företagens egen utveckling mot ett större samhällsansvar, med särskild inriktning på barns rättigheter.

Huvudsamarbetspartner under 2003 var SAS. Under året samarbetade vi också med Arla, Bokningsbolaget, Calligraphen, Föreningsparbanken, Gudrun Sjödén, Handelsbanken, If, SCA Hygiene Products, Stadshypotek Bank, Vinyl 107 och X-Change. Nordea/Postgirot har genom kostnadsfria väsentligt bidragit till Rädda Barnens möjligheter att genomföra verksamheten. Totalt bidrog företag och organisationer med 9,3 miljoner kronor till Rädda Barnens verksamhet 2003.

Vår organisation

Rädda Barnen är en politiskt och religiöst obunden demokratisk folkrörelse. Vi har 82 000 medlemmar i drygt 280 lokalföreningar, och 23 ungdomsgrupper (med 300 aktiva ungdomar) är anslutna till vårt nybildade ungdomsförbund. Närmare 250 000 medlemmar, faddrar och givare stöder vårt arbete. Vi verkar genom huvudkontoret i Stockholm, elva regionkontor runt om i Sverige och åtta regionkontor utomlands.

Rädda Barnen är en av de ledande medlemmarna inom International Save the Children Alliance som verkar i över 100 länder. De 29 medlemsorganisationerna bildar en slagkraftig rörelse för barn och barns rättigheter över hela världen.

Vår värdegrund utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter och den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Värdegrunden bygger på övertygelsen om att alla människor har lika värde, att barn har särskilda rättigheter och att alla människor har ett ansvar, men att stater har särskilda skyldigheter.

Rädda Barnen

Save the Children Sweden

107 88 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 4
Telefon 08-698 90 00
Telefax 08-698 90 10
info@rb.se, www.rb.se
Post/bankgiro 90 2003-3

Vill du veta mer om vårt arbete under 2003? Beställ vår verksamhetsberättelse "En berättelse om förändring", artnr 3066. Den finns på www.rb.se